

Collegebesluit

Collegevergadering: 24 augustus 2021

Zaaknummer : 860222
Team : Ruimtelijk Beleid Heemstede
Portefeuillehouder : J.F. Struijf
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

80%-versie Transitievisie Warmte gemeente Heemstede

SAMENVATTING

Het afgelopen jaar hebben wij samen met betrokken partijen en inwoners gewerkt aan de Transitievisie Warmte (TVW). De TVW is een verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden voor alternatieve duurzame warmteoplossingen voor Heemstede. Conform het vastgestelde stappenplan voor het opstellen van de TVW vraagt het college aan de commissie Middelen een zienswijze over de 80%-versie.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

- Klimaatakkoord en daaruit voortvloeiende vereiste om een Transitievisie Warmte (TVW) op te stellen;
- Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024.

BESLUIT B&W

1. In te stemmen met de 80%- versie van de Transitievisie Warmte gemeente Heemstede;
2. Het voorgenomen besluit voor te leggen aan de commissie Middelen om haar zienswijzen kenbaar te maken over de gekozen transitiepaden voor Heemstede (B-stuk).

AANLEIDING

Het belangrijkste doel in het Klimaatakkoord is de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te reduceren vergeleken met 1990. In 2050 moet de uitstoot met 95% afgenomen zijn. In april 2021 zijn de doelstellingen op Europees niveau opgeschroefd naar 55% CO₂-reductie in 2030. De doelstelling voor 2050 is een klimaatneutraal Europa. Naar verwachting wordt deze doelstelling in het najaar van 2022 overgenomen in landelijk beleid.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken opgenomen die op gemeentelijk niveau uitgevoerd moeten worden. Hiermee heeft de Rijksoverheid de regierol overgedragen aan gemeenten. Hierin staat dat iedere gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) heeft vastgesteld. Deze TVW is een verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden voor alternatieve duurzame warmteoplossingen voor Heemstede.

Het afgelopen jaar hebben wij samen met betrokken partijen en inwoners gewerkt aan de Transitievisie Warmte. Conform het vastgestelde Stappenplan Transitievisie Warmte gemeente Heemstede vraagt het college de commissie Middelen om een zienswijze te geven op de 80%-versie van de TVW. Een 80%-versie betekent dat het voorliggende visiedocument nog niet het eindproduct is. Enkele zaken moeten nog worden uitgewerkt, zoals een analyse

van Stedin naar het elektriciteitsnetwerk en een publieksversie (infographic) van de visie. Daarnaast wordt de vormgeving nog aangepast naar Heemsteeds model.

De zienwijze van de commissie Middelen wordt betrokken bij het opstellen van de definitieve versie van de TVW.

MOTIVERING

1.1 Stapsgewijze transitie richting een aardgasvrijer Heemstede

De warmtetransitie is een complexe en langdurige opgave waar nu actie wordt gevraagd om de doelen van 2030 en 2050 te behalen. Op dit moment is de overstap naar aardgasvrije warmteoplossingen voor veel inwoners (nog) niet haalbaar en betaalbaar. Daarnaast zijn er nog veel onzekerheden en worden nieuwe ontwikkelingen verwacht op het gebied van duurzame warmtebronnen en oplossingen.

Daarom gaan we niet overhaast te werk en is deze TVW een eerste verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden. Op dit moment zijn er nog geen duidelijke warmteoplossingen voor Heemstede aan te wijzen met de laagst maatschappelijke kosten¹. Dit blijkt uit de technisch-financiële analyse van bureau Over Morgen en andere modellen zoals het Openingsbod van Stedin en de Startanalyse van het PBL. De weinig homogene en relatief oude woningvoorraad in Heemstede zijn belangrijke factoren voor deze uitkomst. We wijzen daarom op dit moment nog geen startwijk aan. Dit betekent dat de komende 5 à 10 jaar er nog geen concrete wijk/buurtplannen zijn.

Het transitiegereed maken van de woningvoorraad is een belangrijke voorwaarde om in de toekomst een woning aan te sluiten op een duurzame warmteoplossing. De eerste stap is het beperken van de warmtevraag en woningen gereed maken voor een lage(re) temperatuurwarmtebron. Hiervoor kunnen inwoners spijtvrije maatregelen treffen, zoals het isoleren van de woning en elektrisch koken.

1.2 In de TVW staan nog geen definitieve keuzes voor duurzame warmteopties

De Transitievisie Warmte is een verkenning naar de kansen en (on)mogelijkheden. Op dit moment zijn er veel onzekerheden als het gaat om de potentie van alternatieve warmtebronnen. Zo verwachten we nog veel ontwikkelingen op het gebied van geothermie, aquathermie en duurzame gassen. Daarnaast is de nieuwe Warmtewet, die gemeenten meer bevoegdheden geeft, nog niet vastgesteld.

Definitieve keuzes voor een warmteoplossing in een wijk of buurt staan in de uitvoeringsplannen. Het maken van deze uitvoeringsplannen is de volgende stap wanneer een wijk als startwijk wordt aangemerkt in de TVW. Bij het opstellen van deze uitvoeringsplannen worden inwoners opnieuw betrokken. Op dit moment geeft de TVW geen aanleiding om specifieke wijk/buurtplannen op te stellen.

¹ de som van alle kosten die gemaakt worden voor de overstap. Dat betekent zowel de kosten voor aanpassing in de woning, als ook de kosten voor aanleg van infrastructuur (verzwaard elektriciteitsnet, warmtenet), aanpassingen in de openbare ruimte en veranderingen in de maandelijkse energierekening.

De visie wordt elke 5 jaar herzien, zodat kan worden aangesloten bij de ontwikkeling van nieuwe technieken en inzichten. Over vijf jaar verwachten we meer kennis te hebben van onder andere de onderzoeken naar geothermie en aquathermie (warmte uit de WRK-leiding), de nieuwe Warmtewet, eindgebruikerskosten en woonlastenneutraliteit.

1.3 We stimuleren inwoners via een gemeente-brede aanpak om hun woning te verduurzamen

Omdat we de komende 5 á 10 jaar nog niet aan de slag gaan met concrete wijk/buurtplannen kunnen inwoners zelf nu keuzes maken voor de (verdere) verduurzaming van hun woning.

In Heemstede zijn veel inwoners en ondernemers zelf al aan de slag gegaan met het verduurzamen van hun woning en panden. Deze initiatieven vormen de basis voor anderen om zich te laten inspireren en kennis op te doen van de mogelijkheden. Tijdens de meedenkgroep kwam naar voren dat inwoners meer of beter geïnformeerd willen worden over de mogelijkheden voor de verduurzaming van hun woning en de beschikbare subsidies.

We hebben hierbij niet alleen oog voor eigenaren van grondgebonden woningen, maar ook voor huurwoningen, VvE's en woningcorporaties.

Wat gaan we hier voor doen?

We willen zo veel mogelijk aansluiting zoeken bij het bestaande instrumentarium die staan beschreven in de Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024. We continueren deze acties en zetten communicatiemiddelen intensief in. Op deze manier waarborgen we een integrale aanpak en sluiten we aan bij de pijlers uit de Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024. Zie hiervoor hoofdstuk 5 Uitvoeringsstrategie van de TVW (bijlage 1). De beschreven uitvoeringsstrategie vormt input voor het in dit najaar op te stellen uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2024.

De belangrijkste middelen die we inzetten zijn:

- De Regeling Reductie Energiegebruik Woningeigenaren (RREW) van de Rijksoverheid
Hiermee stimuleren we huurders en woningeigenaren energie te besparen. Vanuit deze regeling zetten we diverse collectieve inkoopacties op. We continueren deze acties tenminste tot en met halverwege 2022.
- Inzet Duurzaam Bouwloket en VvE Duurzaamheidsloket
Het Duurzaam Bouwloket is een onafhankelijk loket die inwoners (technische) adviezen geeft voor de verduurzaming van woningen. VvE's kunnen terecht bij het VvE Duurzaamheidsloket.
- Monitor klimaatdoelstellingen
Momenteel werken we aan een meetsysteem waarin we de klimaatdoelstellingen monitoren. In dit meetsysteem wordt het warmteverbruik in de gemeente van de afgelopen jaren zichtbaar. Hierin worden ook de CO₂-reductiepercentages naast de landelijke doelstellingen gelegd. Naar verwachting wordt het meetsysteem eind 2021 aan de raad aangeboden.
- Platform Heemstede Duurzaam

Collegebesluit

Collegevergadering: 24 augustus 2021

In juni 2021 zijn we gestart met het platform Heemstede Duurzaam. Via dit platform delen we succesverhalen van inwoners en ondernemers om anderen te inspireren. Via dit platform communiceren we ook over de subsidie -en financieringsmogelijkheden.

- Prestatieafspraken woningcorporaties
We blijven in gesprek met de woningcorporaties over de mogelijkheden tot verdere verduurzaming. Dit doen we via de prestatieafspraken of op projectgerichte basis, zoals de studie naar warmte uit de WRK-leiding.

Naast het momenteel bestaande instrumentarium willen we ook gebruik maken van de kracht van onze eigen inwoners. We willen de verduurzamingsinitiatieven van onze inwoners inzichtelijk maken. Dit helpt ons bij het ontdekken van clusters van enthousiaste inwoners, en kan andere inwoners inspireren om ook maatregelen te treffen. Hiervoor maken we gebruik van een interactieve participatie tool die via het platform beschikbaar wordt gesteld en gepromoot.

Daarnaast willen we in samenwerking met de coöperatie HeemSteeds Duurzamer de mogelijkheden in kaart brengen op welke wijze we kleinschalige buurtinitiatieven kunnen ondersteunen.

1.5 We gaan de kansen en de uitdagingen verder onderzoeken

Tijdens de gesprekken met de professionele werkgroep en de meedenkers zijn de kansen en uitdagingen geïnterpreteerd. Deze kansen en uitdagingen zijn waar mogelijk verwerkt in de Transitievisie Warmte. Een overzicht van de uitdagingen die zijn meegegeven door de meedenkers staat in bijlage 6 van de TVW. Deze kansen en uitdagingen nemen we mee bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen.

Een kans die we als gemeente verder onderzoeken is de haalbaarheid van restwarmte uit de WRK-leiding. De Transitievisie Warmte vormt het leidende kader waarbinnen deze studie wordt gecontinueerd. In eerdere besluitvorming (21 oktober 2020) stond het college en de commissie middelen positief tegenover het uitvoeren van een pilotstudie. Mede op basis van de TVW worden vier wijken verder onderzocht op technische en financiële haalbaarheid. Hieruit volgt een voorkeurscenario, die we samen met de belanghebbenden en bewoners van dat gebied willen vormgeven. Tijdens het proces van de TVW hebben de woningcorporaties aangegeven ook interesse te hebben in een mogelijk warmtenet. Zij worden betrokken bij de haalbaarheidsstudie.

Daarnaast onderzoekt de Rijksoverheid via het programma SCAN Aardwarmte de potentie van geothermie. Landelijk wordt ook via het Netwerk Aquathermie (NAT) de kansrijkheid van warmte uit oppervlakte-, drink- en afvalwater onderzocht.

Naast de kansen zijn er ook uitdagingen op het gemeentelijke niveau. Door de mogelijke toekomstige aanleg van een warmte-infrastructuur en de eventuele netverzwaring neemt de druk op de ondergrond toe. Ook andere opgaven zoals klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en duurzame opwek vragen (mogelijk) aanpassingen aan het netwerk. Het is wenselijk om de beschikbare ruimte in de ondergrond te inventariseren en ruimte te reserveren voor de benodigde maatregelen voor de energietransitie. Daarnaast willen we met toekomstige

beheerplannen en investeringen in de openbare ruimte op hoofdlijnen verder vooruitplannen, zodat hier in de toekomst makkelijker bij kan worden aangesloten.

FINANCIËN

In de Nota Duurzaam Heemstede 2020-2014 is €60.000 gereserveerd voor het opstellen van de Transitievisie Warmte. Dit budget is bedoeld voor de inzet van een extern adviseur (Bureau Over Morgen) en communicatiemiddelen -en werkzaamheden. In het voorjaar 2021 hebben we de EAW-subsidie van €20.000 van de Rijksoverheid ontvangen voor de ondersteuning van externe partijen bij het opstellen van de TVW. Dat is €80.000 in totaal.

Voor het opstellen van de TVW is de helft (€40.000) van het totale budget gebruikt. Het budget is gebruikt voor het analyseren van data en opstellen van de visie door Bureau Over Morgen. Daarnaast zijn er verschillende informatie -en meedenkbijeenkomsten georganiseerd, en hebben we communicatiemiddelen ingezet voor de werving van deze bijeenkomsten.

De resterende €40.000 wordt in het nog op te stellen uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2024 opnieuw verdeeld om de acties die voortvloeien uit de TVW verder uit te werken. Hiervoor wordt t.z.t. een voorstel aangeboden aan de raad.

Vanaf 2022 wordt verwacht dat gemeenten, provincies en waterschappen budget vanuit de rijksoverheid ontvangen. Dit is voor de uitvoering van het Klimaatakkoord en gaat over de inzet van extra personeel om de doelen opgenomen in het Klimaatakkoord uit te kunnen voeren. Op dit moment is het nog onduidelijk hoeveel beschikbaar wordt gesteld voor de periode 2022 – 2030. De Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) heeft het rijk geadviseerd om 1,8 miljard beschikbaar te stellen voor de periode 2022 – 2024. De uitvoeringslasten voor gemeenten komen neer op circa € 600 miljoen per jaar. Een besluit hierover is aan het nieuwe kabinet en wordt niet eerder dan eind 2021 verwacht. Een volledig onderzoek is uitwerkt in de rapportage 'Van Parijs naar Praktijk' bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het Klimaatakkoord. De link naar dit onderzoek is gedeeld met de raad in Heemstede als bijlage bij de Stand van Zaken Energietransitie in februari 2021.

PLANNING/UITVOERING

Fase & Besluitvorming	Jan – juli	Aug	Sep	Okt	Nov
Opstellen TVW					
Collegebehandeling 80% versie					
Raadsinformatieavond en commissiebehandeling					
Verwerken zienswijze commissie					
Collegebehandeling TVW					
Vaststelling TVW raad					

De TVW vormt input voor het uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2024. Naar verwachting zal hier in het najaar van 2022 mee gestart worden.

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Collegebesluit

Collegevergadering: 24 augustus 2021

Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte is meermaals gesproken met de professionele werkgroep van belanghebbenden waaronder netbeheerder Stedin, de woningcorporaties Elan wonen en Pré wonen, provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Rijnland, leden van de adviesgroep duurzaamheid en vakafdelingen van de gemeente. Deze professionele werkgroep heeft meegewerkt aan de inhoud van de TVW. De concept 80%-versie is voorgelegd aan de professionele werkgroep. Zij waren tevreden met de inhoud van het stuk en hebben nog aanvullende input geleverd welke in deze versie is verwerkt.

We hebben de denkkraft van betrokken inwoners gebruikt door middel van een meedenkgroep. Voor deze meedenkgroep hebben 37 inwoners zich in totaal aangemeld. Vanuit de meedenkgroep hebben 4 inwoners deelgenomen aan de professionele werkgroep om vanuit het inwonersperspectief input te leveren op de visie. We realiseren ons dat dit geen representatieve afspiegeling is van de Heemstedse inwoners. Maar de betrokken inwoners hebben veel input geleverd voor wat betreft mogelijke kansen en uitdagingen. Daarnaast geeft het ons een beter beeld van de vragen die leven bij inwoners. Bij het opstellen van de wijk-/buurtuitvoeringsplannen worden inwoners opnieuw betrokken.

Daarnaast zijn er twee brede informatieavonden georganiseerd voor inwoners: in april en september. In deze bijeenkomsten werden inwoners geïnformeerd over de inhoud van de TVW, de maatregelen die zij zelf kunnen nemen in hun woning en waar zij hierover informatie kunnen vinden.

De inhoud van de Transitievisie Warmte wordt door middel van een publieksvriendelijke infographic gedeeld op het platform Heemstede Duurzaam. Het gehele visiedocument is ook voor eenieder in te zien op de gemeentelijke website.

DUURZAAMHEID

Het opstellen van de Transitievisie Warmte is onderdeel van de energietransitie. Met de energietransitie wordt onder andere ingezet op het verminderen van de CO₂-uitstoot om zo de opwarming van de aarde te beperken. We sluiten hierbij aan bij de landelijke doelstellingen voor CO₂-reductie: 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 en 95% minder uitstoot in 2050 ten opzichte van 1990. Het enerzijds terugbrengen van de vraag naar energie (energiebesparing) en anderzijds het verduurzamen van het energieaanbod gaan hierbij hand in hand.

Op advies van de rekenkamer wordt een routekaart ontwikkeld waarin ambities op lange termijn in onderlinge samenhang worden geoperationaliseerd in subdoelen en tussenresultaten. Daarnaast wordt een duurzaamheidsmonitor ontwikkeld om de bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen inzichtelijk te maken. De duurzaamheidsmonitor is bijna gereed (zie stand van zaken Energietransitie). Het is daarom nu nog niet mogelijk om voor dit besluit aan te geven wat het effect is op de duurzaamheidsdoelstellingen.

Binnenkort krijgen we via deze duurzaamheidsmonitor inzicht in het gasverbruik en de CO₂-reductie in de gemeente. Dan blijkt of de genomen acties en maatregelen (voldoende) effect hebben om de landelijke doelstellingen te behalen.

BIJLAGEN

Collegebesluit

Collegevergadering: 24 augustus 2021

1. Transitievisie Warmte Heemstede: naar een aardgasvrijere gemeente Heemstede (80%-versie) inclusief bijlagen